

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi

Academic Journal of History and Idea

ISSN: 2148-2292

11 (3) 2024

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş tarihi |Received:06.05.2024

Kabul tarihi |Accepted:30.05.2024

Yayın tarihi |Published:25.06.2024

Serdal Günay

<https://orcid.org/0000-0002-9827-2172>

PhD Student, Gazi University Institute of Educational Sciences, Deputy Director, Ministry of National Education, Turkey, serdalguny@gmail.com

Cengiz Dönmez

<https://orcid.org/0000-0002-6509-4664>

Professor, Gazi University, Social Studies Education, Turkey, cdonmez@gazi.edu.tr

Atf Künyesi / Citation Info

Günay, S., Dönmez, C. (2024). Sosyal Bilgiler Dersi 21. Yüzyıl Öğrenme ve Yenilenme Becerileri Konulu Tezlerin Betimsel İçerik Analizi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11 (3), 1766-1782.

Sosyal Bilgiler Dersi 21. Yüzyıl Öğrenme ve Yenilenme Becerileri Konulu Tezlerin Betimsel İçerik Analizi

Öz

Bu araştırmanın amacı, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi bünyesindeki 2016-2023 yılları arasında sosyal bilgiler dersi 21. yüzyıl öğrenme ve yenilenme becerileri konulu lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Araştırma betimsel içerik analiz yönteminde kategorik çözümlemeyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya ilişkin veriler doküman inceleme formuyla elde edilmiştir. Toplanan verilerin analizinde içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. Araştırmada; ilgili tezlerin en fazla olduğu yılın 2022 olduğu; tezlerin program türleri incelendiğinde, yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarının bulunduğu; çalışmalarda nicel araştırma, karma araştırma ve nitel araştırma yöntemleriyle uygulama sağlandığına ulaşılmıştır. Araştırma desenleri incelendiğinde; doküman analizi, tarama (survey), betimsel tarama, yarı deneysel desen, durum çalışması, temel nitel araştırma, gömülü, genel tarama araştırmaların uygulandığı; çalışma gruplarının öğretmenlerden, öğretmen adaylarından, öğrencilerden, öğretim programları ve ders kitaplarından oluştuğu; veri analiz yöntemlerinden istatistiksel analiz, betimsel analiz ve içerik analizi yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Araştırma sonucunda ilgili konularda doktora tez çalışmalarının azlığı, eylem araştırmasının bulunmaması ve karma yöntemde öğrencilerle yapılan

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/atdd>

çalışmaların yetersiz düzeyde olmasından dolayı, bu doğrultuda araştırmaların gerçekleştirilebileceği önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 21. Yüzyıl becerileri, sosyal bilgiler, öğrenme, yenilenme

Descriptive Content Analysis of Theses on 21st Century Learning and Renewal Skills in Social Studies Course

Abstract

The aim of this study is to examine the postgraduate theses on 21st century learning and renewal skills in social studies course between 2016-2023 in the National Thesis Centre of the Council of Higher Education. The research was carried out with categorical analysis in descriptive content analysis method. The data related to the research were obtained through document analysis form. Content analysis method was applied to analyse the collected data. In the research, it was found that the year with the highest number of relevant theses was 2022; when the programme types of the theses were examined, it was found that there were master's and doctoral thesis studies; quantitative research, mixed research and qualitative research methods were applied in the studies. When the research designs were examined; document analysis, survey, descriptive survey, quasi-experimental design, case study, basic qualitative research, embedded, general survey research were applied; the study groups consisted of teachers, prospective teachers, students, curricula and textbooks; statistical analysis, descriptive analysis and content analysis methods were used among the data analysis methods. As a result of the research, due to the scarcity of doctoral thesis studies on related subjects, the lack of action research and the insufficient level of studies conducted with students in mixed method, it was suggested that research in this direction could be carried out.

Keywords: 21st century skills, social studies, learning, renewal

Giriş

Değişen ve gelişen dünyada teknolojinin sağladığı bilgiye ulaşmadaki kolaylıklarla birlikte, bireylerin iş birlikli olarak hayata katkı sağlama durumları, bu yöndeki becerileri ve bunun için gereken hazırlığın sağlanması, buna ilişkin çalışma ve faaliyetleri zorunlu kılmaktadır (Yang & Wu, 2012). Öğrenmeye ilişkin süreçlerin içerisindeki öğrencilerin karmaşık nitelikte iletişim kuramaları sonucunda, öğrenilen bilgileri farklı bağlam ile transfer süreçlerini olumsuz etkileyebilmektedir (Silva, 2009). Öğrenme faaliyetlerinde gerçekleşen değişimle birlikte eğitim, ilgi ve ihtiyaçların karşılanması için ihtiyaç bulunan eğitimli ve nitelikli bireylerin yetiştirilmesi çalışmalarını bakımından önem teşkil etmektedir. Bu değişimin eğitimde standartlar, öğretim programları, öğretim yöntem ve teknikleriyle değerlendirmenin kriter ve stratejilerinde de değişimi gerekli kılmaktadır (Saavedra & Opfer, 2012). Bu doğrultuda yapılandırmacı öğrenme modelleri karmaşık beceri ve yeterliklerin kazandırılmasında faydalı olarak görülmektedir. Ancak bu

yaklaşım ve stratejilere dayalı öğrenme ortamlarının tasarlanması ve bu ortamlardaki etkinliklere uyarlama süreçleri zorluklar içermekte ve zaman alan özellikleri içermektedir (Dimock & Boethel, 1999). Belirtilen zorluklarla birlikte tasarım yapılan ilgili öğrenme ortamlarının, öğrencilerin performanslarını artıran nitelikte uygulanmasında bazı zorluklarla karşılaşmaktadır (Hung vd., 2012).

1. 21. Yüzyıl Becerileri

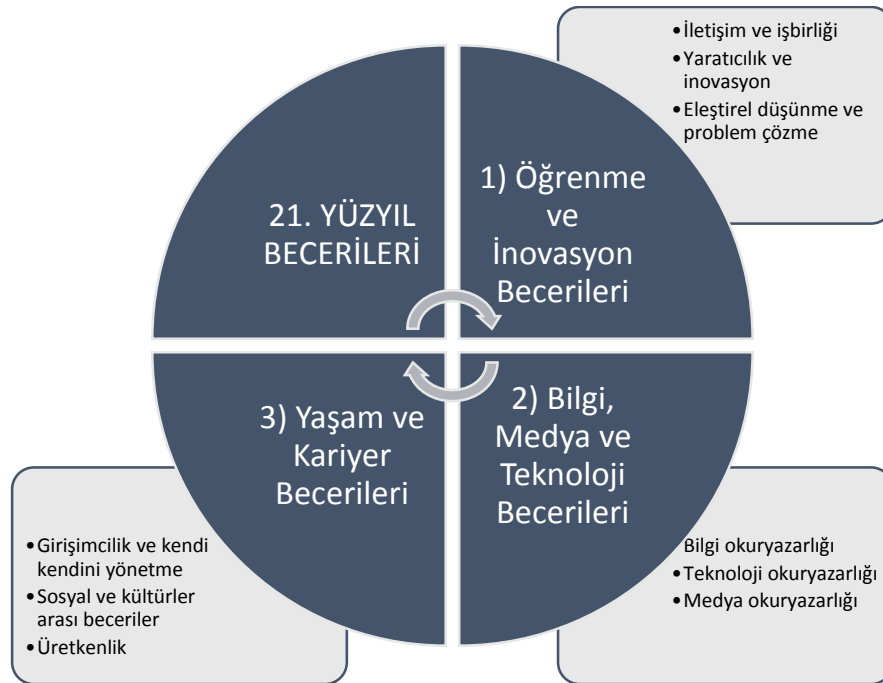
Tarihsel süreçte başlangıçtan günümüze kadar, bilimsel ve teknolojik olarak oldukça mesafe alınarak ilerleme kaydedildiği görülmektedir. İlk insanlardan itibaren ihtiyaçların karşılanması amacıyla geliştirdikleri araç ve gereçler, beceriler insanın var olan problemlerin çözümü ve rahat yaşamalarında önemlidir. 21. Yüzyılın teknoloji ve bilim çağı olduğu belirtilmektedir. Çağa ait gerekliliklere ayak uydurulması ve bu doğrultudaki ilerleme durumu, gelişmiş ülke ve toplumların göstergesi olarak belirtilmektedir (Kalemkuş, 2021). Yaşadığımız çağda teknolojinin ve bilimsel gelişmelerin öneminden hareketle, çağın gereksinimlerine uyum sağlamayı da ayrıca gerektirmektedir. İçinde yaşanan yüzyılın, insanlarına ait özellikler incelendiğinde araştırmacı ve sorgulayıcı, eleştirel düşünebilen, yenilikçilik özelliklerini gösteren, iletişimde etkili, kendini geliştirmede etkin, girişimcilik gösteren özelliklerin öne çıktığı görülmektedir. Bu yönde 21. yüzyıldaki öğrencilerin çeşitli isimlerle nitelendirildikleri, ihtiyaç duydukları ve sahip olması gerekli bazı beceriler üzerinde durulmaktadır (Sarı, Karamustafaoğlu, & Tezel, 2018).

- Bu beceriler kendi içinde, bireylerin farklı problem durumlarına çözümler bulmak adına eleştirel düşünen ve problem çözmeye dönük becerileri,
- Karşılaşılan durumlar veya olayların çözümünde yaratıcılık ve yenilikçilik becerilerinin,
- Bir etkinlik veya çalışmada iletişim ve iş birliğine ilişkin beceriler göstermeleri,
- Her dönem ve durumda hayat boyu bağlam temelli öğrenmeye ilişkin beceriler,
- Bilgi ve medya okuryazarlığına ilişkin becerilere dönük sınıflandırmalar yapılabilmektedir.

Belirtilen özelliklerdeki öğrencilerin yetiştirilmesinde formal eğitimin uygulamalarında, öğretim programlarının hedeflerinin yanı sıra belirtilen beceri ve derslere ve kazanımlar doğrultusunda yer verilerek kazanım sağlanmalıdır. Öğrencilerin belirtilen becerilerin doğrultusunda, yenilikçilik, eleştirel düşünce, yaratıcı düşünme, problem çözebilen, iş birlikçi, iletişime dönük becerilerin kazanılması beklenir. Yapılandırmacılık yaklaşımında öğrenmenin gerçekleştirildiği ortamların sahip olması gerekli olan, kişiler arası iletişimin ve işbirliğinin yanı sıra bilişsel bir takım bileşenlerin etkin olarak kullanılmasında belirtilen etkinliklerde teknolojiye

entegrasyonuna gereksinim duyulmaktadır (Jonassen, 1999). Öğrencilerde akranlar arasında işbirliği temelli iş ve çalışmanın ortamlarının sağlanması, öğretmenleriyle daha fazla iletişimde bulunmalarına imkân sağlarlar (Chen, 2011). Bireylerin 21. yüzyılda vatandaşlık gereksinimlerini karşılayabilmeleri amacıyla yapılandırmacılık temelli birçok disiplin ve alanın iştirak ettiği bütünleşik öğrenme faaliyetlerinin oluşturulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. İlgili ihtiyaçların belirlenmesi ve karşılanmasında bilimsel, teknolojik, matematiğin ve mühendisliğin bütünleşik nitelikte disiplinler arası özellikler gösteren yaklaşımlar da yer almaktadır (Bybee, 2010). Bilgiye dayalı toplumun içinde etkin vatandaşların yetişmesinin ön koşuluna ilişkin boyutları, içinde yaşadığımız dönemde 21. yüzyıl becerilerinin tanımı olarak karşımıza çıkmaktadır (Trilling ve Fadel, 2009). İlgili becerilerin odağında eğitim öğretimin gerçekleştirilebilmesi amacıyla eğitim ve iş dünyasının uzmanlarınca, 21. yüzyıl öğrenim ortaklığı P21 projesinde gelişim sağlanmıştır (P21, 2019). Gelişen dünyada değişim gösteren koşullarda uyum gösteren kişilerin 21. yüzyıl becerilerinde problemlerle baş edebilmeleri beklenerek, gelecekte bu becerilere gereksinim duyulacağı düşünülmektedir (Kalemkuş, 2021). Bilimsel ve teknolojik gelişmeler sayesinde artan bilgilerin eksiksiz olarak takip edilmesi ve öğrenilmesi artık mümkün gözükmemektedir. Bu yüzden kişilerin öğrenmeye ilişkin becerileri kazanmaları beklenmektedir. P21 21. Yüzyıl becerilerindeki sınıflandırma şu şekildedir (Fadel, 2008).

Şekil 1. 21. Yüzyıl Becerileri

1.1. Sosyal Bilgiler Dersi ve 21. yy. Becerileri

Sosyal bilgiler dersinde öğrenme ortamlarının öğrenen merkezli, bireylerin ilgileri ve kişilik özellikleri temelinde bireysel öğrenmelerindeki farklılıkların öncelikli olduğu, öğrencilerin hazır bulunuşlukları, bilgileri ve becerileri ekseninde, yapılandırmacı öğrenmeye göre bilgiyi yeniden ürettikleri ve yapılandırdıkları etkinliklerin merkezde olduğu, öğrenme gerçekleşirken, öğrenenlerin kültürel ve sosyal ortamları ile ilişki kurarak faaliyetlerde bulunmaları, bu doğrultuda beceriler kazanarak uygulamaları önem teşkil etmektedir (Öcal ve Tay, 2015). Bilgi öğrencilerin hayatlarıyla iç içe şekilde somutlaştırmanın gerçekleştirildiği yaparak ve yaşayarak öğrenme temelinde sunulmaktadır (Titiz, 2005). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı boyutları incelendiğinde; programda yetkinlik, beceri ve değer boyutları bulunduğu görülmektedir (MEB, 2018). Beceriler öğrenme faaliyetlerinde bu yönüyle de ayrıca önem teşkil etmektedir. Bu doğrultuda 21. yüzyıl becerileri ve sosyal bilgiler dersi içerik ve farklı boyutlarına ilişkin araştırmaların gerçekleştirildiği görülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amaç ve Önemi

21. yüzyılda sosyal bilgiler dersinin bireylerin yetiştirilmesinde merkeze aldığı hedefler incelendiğinde; öğrencilerden hayatı anlamlandırma sürecinde, karşılaştıkları sorun ve problemlerin çözümlenmesi, edinilen becerilerin bunların çözümünde kullanmaları, çağın gereksinimlerine ayak uydurmaları beklenmektedir. Öğrenmeye ilişkin kazanımlar, bilgi ve beceriler bu yönde gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın temeldeki amacı; sosyal bilgiler dersi 21. yüzyıl öğrenme ve yenilenme becerileri konulu lisansüstü tezlerin bütüncül olarak incelenmesidir. Bu amaçla “tezlerin yayın yılları, araştırma yöntemleri, araştırma desenleri, çalışma grupları, veri analizlerinin yöntemleri ve üniversite bilgilerine ilişkin dağılımları nedir?” Sorusuyla birlikte, ifade edilen araştırma alt amaçlarının soruları cevaplanmaya çalışılmıştır.

2. Yöntem

Araştırma betimsel tarama yönteminde, betimsel içerik analiz modeliyle gerçekleştirilmiştir. Belirtilen analiz yönteminde; bağımsız özellikteki nicel ve nitel araştırmaların incelenmesi ve düzenlenmektedir (Selçuk, Palancı, Kandemir ve Dünder, 2014). Bu sayede konuyla ilgili eğilimlerin belirlenmesi gerçekleştirilmektedir (Ültay, Akyurt & Ültay, 2021). İlgili alana ilişkin araştırmacılara genel eğilim hakkında bilgi sağlamaktadır (Cohen, Manion ve Morrison, 2007).

Çalışmada kategorik çözümlene ile kategorilerdeki yoğunluğun ve önemin belirlenmesi gerçekleştirilmiştir.

2.1. Verilerin Toplanması

Araştırmadaki veriler, YÖK Ulusal Tez Merkezi bünyesindeki 2016-2023 arasında üniversitelerdeki sosyal bilgiler dersi ile 21. yüzyıl öğrenme ve yenilenme becerileri konulu hazırlanmış olan lisansüstü tezlerden elde edilmiştir. Örneklem grubunda anahtar kelimelerin, başlığın, özetin temelinde ölçütlerle incelemenin odağı olarak belirlenmiştir. Araştırma konusundaki anahtar kelimeler; 21. yüzyıl becerileri, 21. yüzyıl öğrenme ve yenilenme becerileri ve sosyal bilgiler dersi kullanılarak ulaşılan 4 doktora 12 yüksek lisans tezi ile toplamda 16 tez, araştırmadaki örnekleme meydana getirmektedir. Araştırmada ulaşılan tezlerin bilgileri kaynaklar bölümünde verilmiştir.

2.2. Veri Analizi

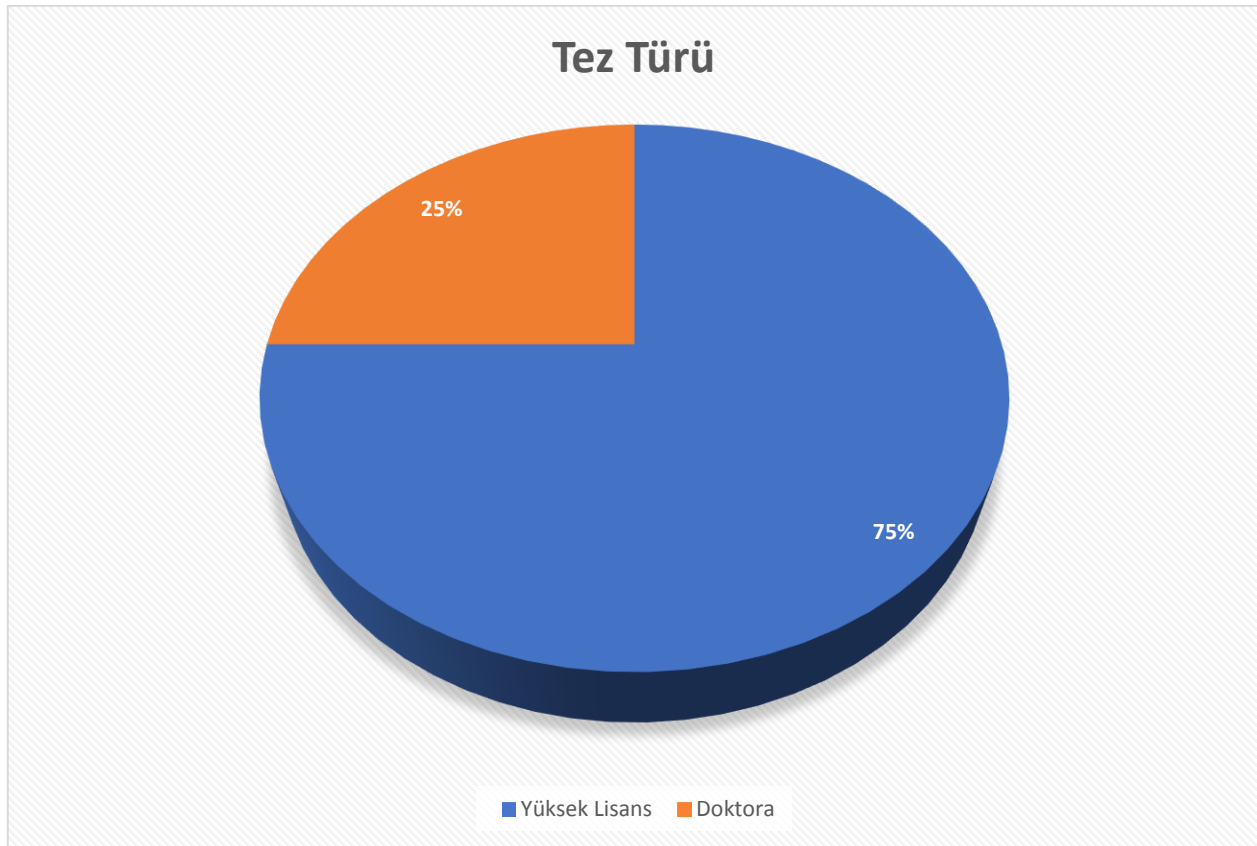
Çalışmada veri analizi, betimsel içerik analiz yöntemlerinden kategorik çözümlenmeyle gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda tez yayın yılı, araştırma yöntemi, araştırma deseni, çalışma grubu, veri analiz yöntemi ve üniversite bilgisine göre kategorilerin belirlenmesi sağlanmıştır. İlgili duruma ilişkin olarak tezlerin araştırılmasında veri çözümlenmesi için form oluşturularak işlemlere geçilmiştir. Çözümlenmede ve analizlerin yapılmasında tezlerdeki temel bilgiler değiştirilmeden çözümlenerek tablolar oluşturulmuştur. Araştırmada yer verilen tezlerin değişkenlerinin toplamlarındaki sayısal farklar, birden çok veri toplama aracı, veri analizi yöntemine yer verilmesinden kaynaklanmıştır. Araştırmada alan yazında yer alan kavramlar yerine tezlere bağlı kalınarak, tezlerde yer verilen isimler kullanılmıştır. Çalışmada geçerlik ve güvenilirlik boyutunun gerçekleştirilmesi için verilerin toplanması ile veri analizlerinin sağlanması aşamalarında, araştırmacının izlediği aşamaların not edilerek, dosyalanması ve yazılım donanımı kullanılarak kayıt altına alınarak tutulması sağlanmıştır. Güvenirliğin sağlanmasında kodlama ve kategori işlemlerinin özelliklerinde aynı dokümanın, diğer bir araştırmacı tarafından yüksek oranda benzer neticelere ulaşmasındaki açıklık yönü önemlidir. Tutarlık hesaplamasında Miles ve Huberman (1994)'ın formülü, $Güvenirlik = \frac{\text{görüş birliği}}{\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}}$, uygulanması sonucunda uyuşmaya dair kabul gören seviyededir. Veri analiz işlemlerinde, veri kaynakları ve analiz formları kayıt altına alınarak karşılaştırmaları olarak farklı zamanlarda incelenmiştir.

3. Bulgular

Araştırmada belirlenen amaçlar doğrultusunda elde edilen verilerin incelenmesi sağlanarak analiz işlemler gerçekleştirilmiştir. Araştırmadaki temel kavramlar ve anahtar kelimeler doğrultusunda incelenen tezlerde 2016 – 2023 yılları arasında araştırmaların gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo-İnfografik 1. Tezlerin öğrenim türlerine göre dağılımı

Tez Türü	f
Yüksek Lisans	12
Doktora	4

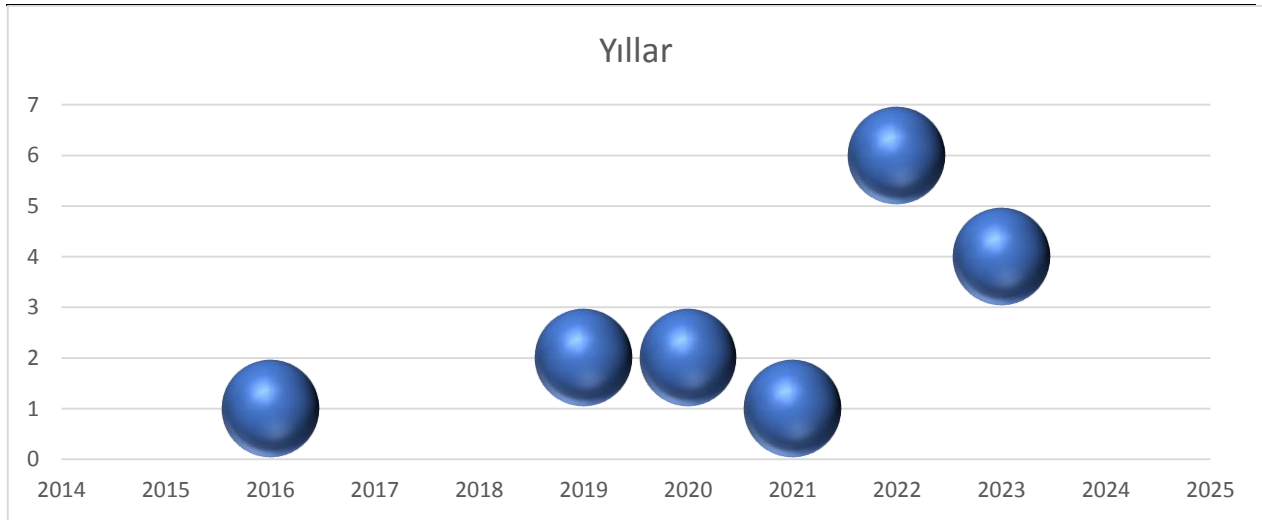
Tezlerin lisansüstü türleri incelendiğinde, 12 tezin yüksek lisans, 4 tezin doktora düzeyinde gerçekleştirildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu tezlerin oransal olarak dağılımlarında % 75 düzeyinde yüksek lisans tezi, % 25 düzeyinde ise doktora tezlerinin bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo-İnfografik 2. Tezlerin gerçekleştirilme yıllarına göre dağılımı

Yıl	f
2023	4
2022	6
2021	1
2020	2
2019	2

2016

1

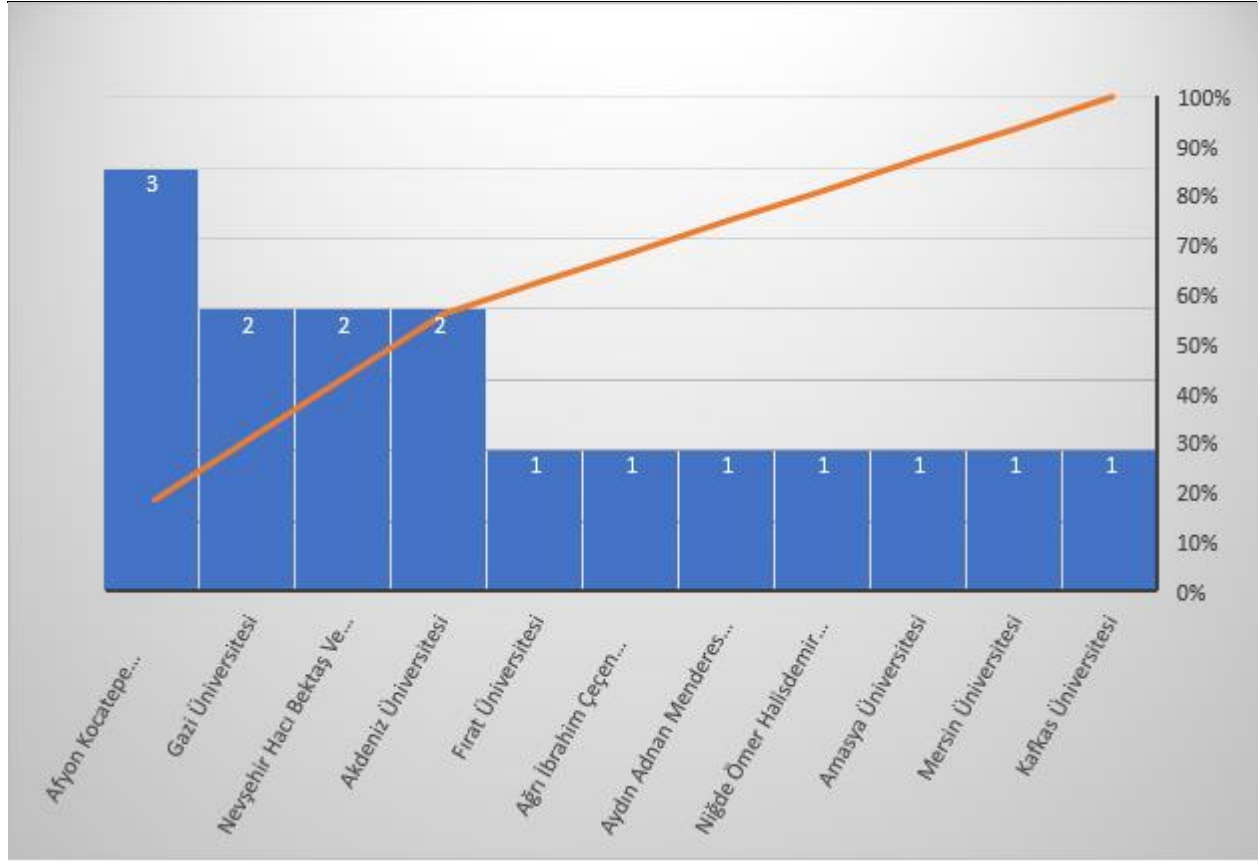
Araştırmadaki tezler 2016-2023 yılları arasındadır. İlgili tezlerin sayıca fazla olduğu yılların 2022 (6) ve 2023 (4) olduğu, 2019 ve 2020 yıllarında 2 teze, 2016 ve 2021 yıllarında ise 1 teze ulaşılmıştır.

Tablo-İnfografik 3. Tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	f
Fırat Üniversitesi	1
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1
Afyon Kocatepe Üniversitesi	3
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	1
Gazi Üniversitesi	2
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1
Amasya Üniversitesi	1
Mersin Üniversitesi	1

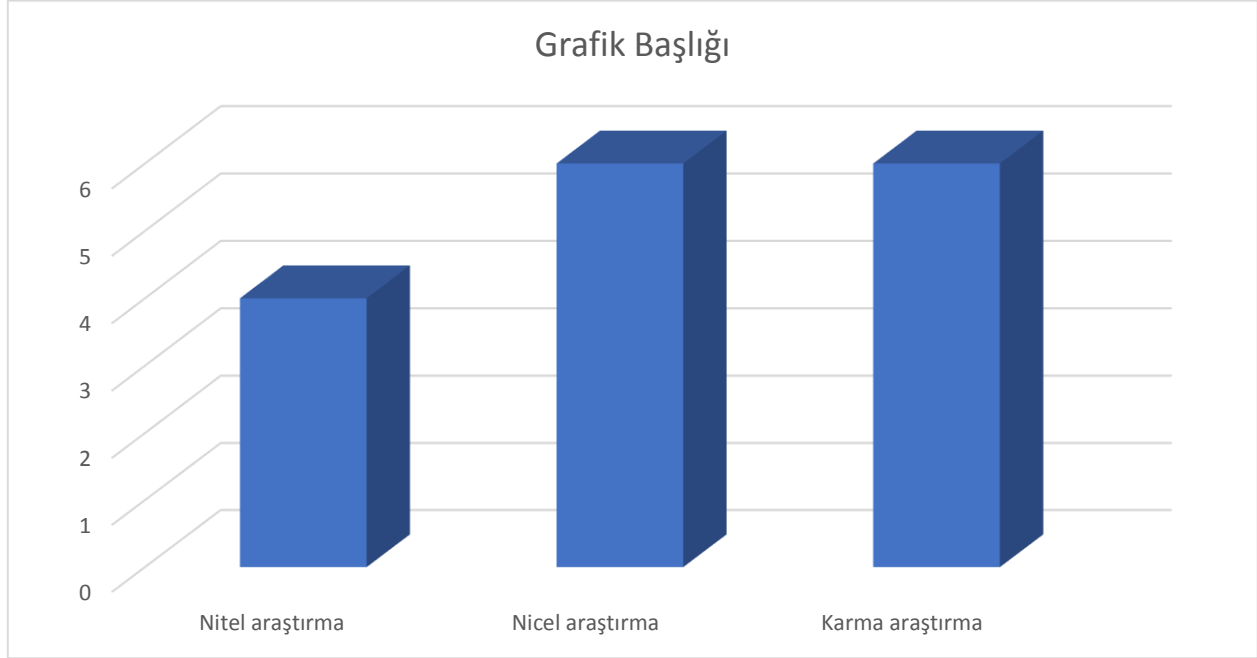
Kafkas Üniversitesi	1
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	2
Akdeniz Üniversitesi	2

Tezlerin üniversitelere göre dağılımında, frekans dağılımlarına bakıldığında üniversitelerin tamamının devlet üniversitesi olduğu görülmektedir. En fazla araştırmanın 3 tez çalışması ile Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde gerçekleştirildiği, tablodaki diğer üniversitelerde 2 ve 1 tez çalışmasının bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo-İnfografik 4. Tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımları

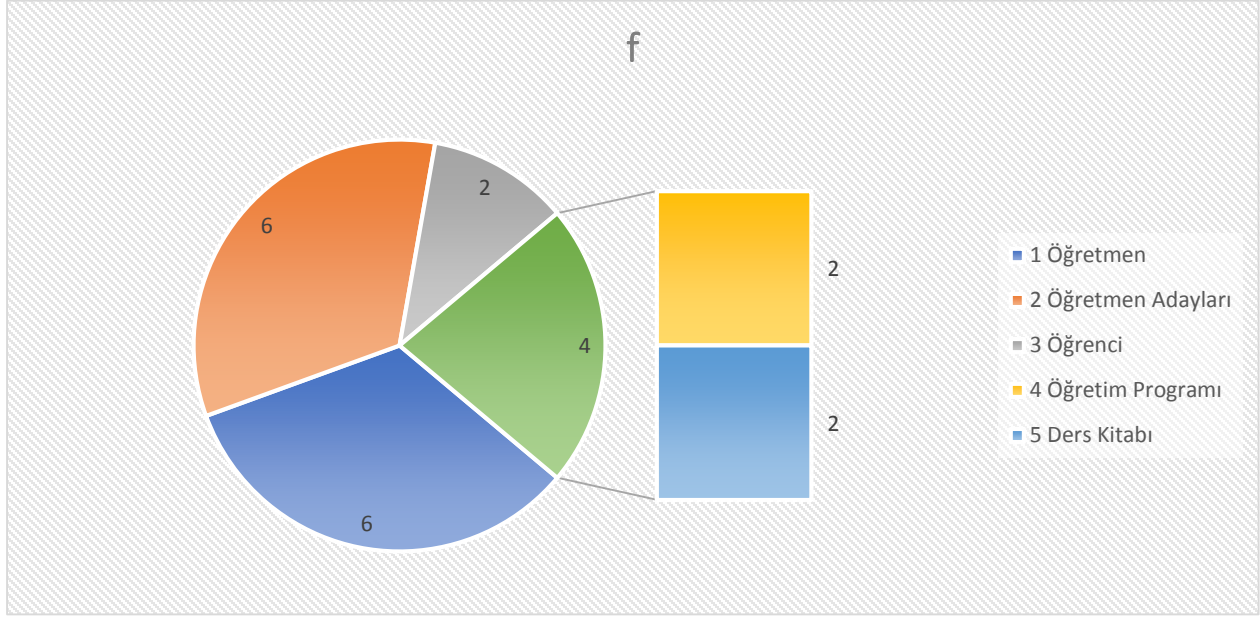
Yöntem	f
Nitel araştırma	4
Nicel araştırma	6
Karma araştırma	6

Araştırmada ulaşılan tezlerin metodolojik olarak nicel araştırma yönteminde 6, karma araştırma yönteminde 6, nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilen 4 tez çalışmasının olduğu bulgularına tabloda yer verilmiştir. Nitel araştırma desenleri ve araştırma gruplarındaki alanların incelenmesi, bu alandaki eksiklerin ortaya koyulmasında etkili olabilir.

Tablo-İnfografik 5. Tezlerin çalışma gruplarına ve alanlarına göre dağılımı

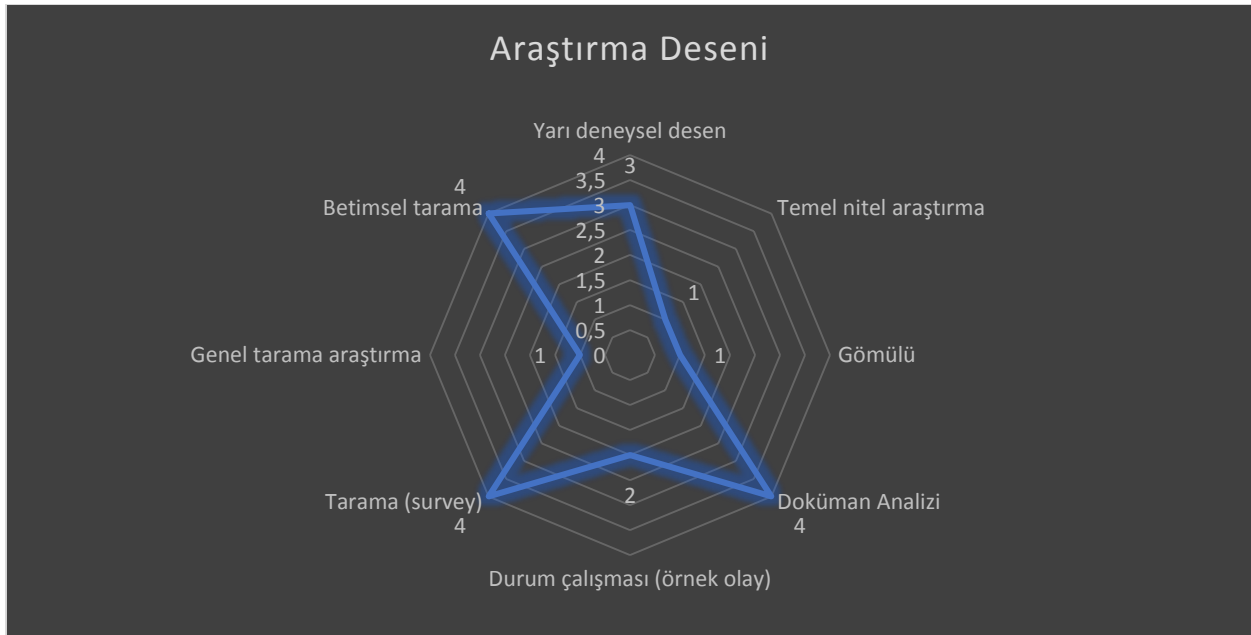
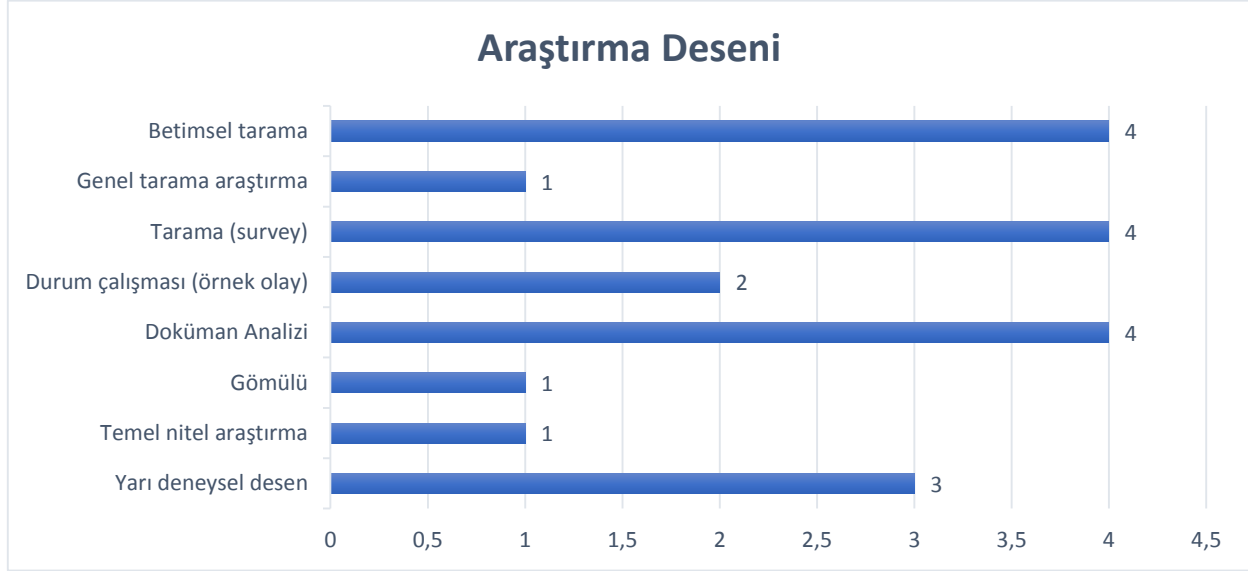
Yıl	f
Öğretmen	6
Öğretmen Adayları	6
Öğrenci	2
Öğretim Programı	2
Ders Kitabı	2

Araştırmada tezlerin çalışma gruplarında; öğretmenlerin, öğretmen adaylarının, öğrencilerin, öğretim programlarının ve ders kitaplarının bulunduğu görülmektedir. Bu yönde en fazla çalışmanın öğretmen (6) ve öğretmen adaylarıyla (6) yapıldığı, öğrenci (2), öğretim programı (2) ve ders kitaplarıyla (2) daha az sayıda araştırmanın gerçekleştirildiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo-İnfografik 6. Tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımı tablo ve grafikleri

Araştırma Deseni	f
Yarı deneysel desen	3
Temel nitel araştırma	1
Gömülü	1
Doküman Analizi	4
Durum çalışması (örnek olay)	2
Tarama (survey)	4
Genel tarama araştırma	1
Betimsel tarama	4

Araştırma kapsamındaki tezlerin araştırma desenlerinin dağılım grafikleri ve frekansları incelendiğinde; yarı deneysel desen, temel nitel araştırma, gömülü, doküman analizi, durum çalışması (örnek olay), tarama (survey), genel tarama araştırma, betimsel tarama yöntemleriyle gerçekleştirildiği görülmektedir. Belirtilen desenlerden en fazla araştırmanın doküman analizi (4), tarama (survey) (4) ve betimsel tarama (4) desenleriyle ortaya koyulduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Sonuç

Sosyal bilgiler dersi 21. yüzyıl öğrenme ve yenilenme becerileri konulu lisansüstü tezlere göre gerçekleştirilen araştırmada; araştırma bulgularındaki verilerin elde edildiği tezlerin

incelenmesi sağlanmıştır. Bu doğrultudaki çalışmalarda; Arslan (2016) araştırmasında sosyal bilgiler öğretmenleriyle görüşme formları ile veri toplayarak, sosyal bilgiler dersinin müfredatındaki girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerine ilişkin durumu, öğretmenlerin görüşlerine göre incelemiştir. Peker (2019) sosyal bilgiler öğretmen adayları ile betimsel tarama modeliyle gerçekleştirdiği araştırmasında, 21. yüzyıl becerilerini uygulama düzeylerini belirlemeye çalışmıştır. Atakişi (2019) sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğretmen adaylarına dönük olarak, betimsel tarama modeline göre ve bilgi okuryazarlık ölçeğiyle, 21. yüzyıl becerileri temelinde, bilgi okuryazarlıklarının farklı değişkenlere göre incelenmesini gerçekleştirmiştir. Bakar (2020) sosyal bilgiler öğretmen adayları ile betimsel tarama yöntemiyle, eğilim ve algılarına ilişkin olarak gerçekleştirdiği yüksek lisans tez çalışmasında; 21. yüzyıl becerileri değişkenin demokratik eğilimlerindeki meydana getirdiği etkiyi araştırmıştır. Yıldırım (2020) doktora tez çalışmasında, öğrencilerle kontrol gruplu yarı deneysel yöntemle, otantik öğrenme yaklaşımına dönük sosyal bilgiler dersi uygulamalarını araştırmıştır. Şengüleç (2021) sosyal bilgiler öğretmenleri, öğretmen adayları ve öğrencilerle tarama yöntemiyle gerçekleştirdiği doktora tez çalışmasında, görüş belirleme anketiyle 21. yüzyıl becerileri hakkında bakış açılarını belirlenmesi konusu hakkında araştırma gerçekleştirmiştir. Güngör (2022) sosyal bilgiler öğretim programları ve sosyal bilgiler ders kitapları üzerinde, doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirdiği yüksek lisans tez çalışmasında, ders kitapları ve öğretim programlarının 21. yüzyıl becerileri bakımından inceleyerek ele almıştır. Arslan (2022) yüksek lisans tez çalışmasında sosyal bilgiler öğretim programlarını, doküman analizi yöntemiyle ve 21. yüzyıl becerileri yönüyle incelemiştir. Çağlak (2022) yüksek lisans tez çalışmasında, tarama yöntemine dayalı olarak, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknolojik pedagojik alan bilgilerini, 21. yüzyıl becerileri bağlamında araştırmıştır. Akdemir (2022) genel tarama yöntemiyle, sosyal bilgiler öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini dijital yetkinlik düzeyleri açısından ele alarak araştırmıştır. Açıl (2022) sosyal bilgiler öğretmen adayları ile ve karma araştırma yöntemiyle gerçekleştirdiği araştırmasında, 21. yüzyıl çoklu okuryazarlık becerilerini inceleyerek ele almıştır. Karakaya (2022) öğrencilerle karma araştırma yöntemiyle, yarı yapılandırılmış görüşme formları ve öğrenci günlüklerine dayalı olarak; STEM etkinlikleriyle sosyal bilgiler derslerinin işlemesine ilişkin araştırma gerçekleştirmiştir. Kartal (2023) sosyal bilgiler dersi öğretim programını, doküman analizi yöntemiyle inceleyerek, programda yer alan becerilerle 21. yüzyıl becerileri bakımından araştırmasını sağlamıştır. Aksüt (2023) sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yaşam boyu öğrenmelerindeki eğilimleriyle, 21. yüzyıl

becerilerindeki yeterlilik algılarındaki ilişki boyutu tarama yöntemiyle incelemiştir. Bilgiç (2023) doktora tezinde, karma yöntemle yarı deneysel ve durum çalışması araştırma desenlerine dayalı, öğrencilerle sosyal bilgiler dersinde argümantasyona dayalı ters yüz öğrenmeyle gerçekleştirilen uygulamaların sonuçlarını araştırmıştır. Gözel (2023) öğretim programlarının incelenmesini gerçekleştirdiği doktora tez çalışmasında, öğretim programlarının 21. yüzyıl becerileri yönünden araştırılmasını gerçekleştirmiştir. Sosyal bilgiler dersi 21. yüzyıl öğrenme ve yenilenme becerileri konulu hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin incelendiği araştırmanın sonucunda; ilgili tezlerin sayılarının yüksek lisans ve doktora düzeyinde sayıca yeterli olmadığı değerlendirilmektedir. İlgili tezlerde 2022 ve 2023 yıllarında yoğunlaşma olduğu görülmüştür. Tezlerin tamamının devlet üniversitelerinde gerçekleştirildiği, özel vakıf üniversitelerinde belirtilen konularda herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Araştırmada tezlerin program türlerinde yüksek lisans tezlerinin, doktora tezlerine göre daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Tezlerdeki araştırma yöntemlerinin nicel araştırma yöntemi, karma araştırma yöntemi ve nitel araştırma yöntemleri olduğu görülmektedir. Araştırmada yer alan tezlerin araştırma desenlerinin; doküman analizi, tarama (survey), betimsel tarama, yarı deneysel desen, durum çalışması, temel nitel araştırma, gömülü, genel tarama araştırma desenlerinde olduğu ve gömülü, genel tarama araştırma ile temel nitel araştırma desenlerinin sayıca az olduğu, eylem araştırmasına yer verilmediği sonucuna varılmıştır. Araştırmada incelenen tezlerde çalışma grupları; öğretmenlerin öğretmen adaylarının, öğrencilerin, öğretim programlarının ve ders kitaplarının olarak belirlendiği görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerle yapılan araştırmaların yeterli sayıda olmadığı değerlendirilmektedir. Araştırma verilerinin analizlerinde veri analiz yöntemlerinin istatistiksel analiz, betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleriyle uygulama sağlandığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda ilgili konularda öneriler olarak ise;

- İlgili tezlerde eylem araştırmasının bulunmaması ve karma araştırma yöntemindeki araştırma değişkenlerinin yeterli olmamasından dolayı bu yönde araştırmalara daha fazla yer verilmesi,
- Öğrencilerle yapılan çalışmaların yeterli olmamasından dolayı, öğrencilerle ilgili konulardaki yeni araştırmaların gerçekleştirilmesi,
- Doktora tez çalışmalarının sayıca yetersiz olması nedeniyle, konuyla ilgili yeni doktora araştırmalarının yapılması; durumları, araştırma önerileri olarak belirtilebilir.

Kaynaklar

- Açıl, F. B. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 21. yüzyıl çoklu okuryazarlık becerilerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yök Tez.
- Akdemir, B. (2022). *Sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi]. Yök Tez.
- Aksüt, S. (2023). *2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan becerilerin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi* [Doktora tezi, Fırat Üniversitesi]. Yök Tez.
- Arslan, F. (2022). *Türkiye'de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri bağlamında sosyal bilgiler öğretim programındaki (2022) beceri ve değerlerin öğretilmesi üzerine bir inceleme* [Yüksek lisans tezi, Amasya Üniversitesi]. Yök Tez.
- Arslan, M. (2016). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi müfredatında yer alan girişimcilik ve kariyer bilinci geliştirme becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi]. Yök Tez.
- Atakişi, A. (2019). *Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerini esas alan bilgi okuryazarlık durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi]. Yök Tez.
- Bakar, M. H. D. (2020). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 21.yüzyıl becerilerinin demokratik eğilimlerine etkisi (Nevşehir ili örneği)* [Yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi]. Yök Tez.
- Bybee, R. W. (2010). Advancing STEM education: A 2020 vision. *Technology and Engineering Teacher*, 70 (1), 30-35.
- Bilgiç, C. (2023). *Argümantasyon temelli ters yüz öğrenme yaklaşımının sosyal bilgiler dersinde uygulanması* [Doktora tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yök Tez.
- Chen, P. (2011). From CMS to SNS: *Educational Networking for Urban Teachers*. *Journal of Urban Learning, Teaching, and Research*, 7, 50-61.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. (6th Edition).Routledge.
- Çağlak, Z. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri kapsamında teknolojik pedagojik alan bilgilerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi]. Yök Tez.
- Dimock, K., & Boethel, M. (1999). *Constructing knowledge with technology*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED431398.pdf> sayfasından erişilmiştir.

- Fadel, C. (2008). *21st Century Skills: How can you prepare students for the new global economy*. OECD/CERI. Paris, May 2008. viewed 17 Apr 2024, <https://www.oecd.org/site/educeri21st/40756908.pdf>
- Gözel, Ü. (2023). *İlkokul 4. sınıf öğretim programlarının 21. yüzyıl becerileri açısından Demirel'in analitik program değerlendirme modeline göre değerlendirilmesi* [Doktora tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi]. Yök Tez.
- Güngör, B. (2022). *Sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yök Tez.
- Hung, C.-M., Hwang, G.-J., & Huang, I. (2012). A project-based digital storytelling approach for improving students' learning motivation, problem-solving competence and learning achievement. *Journal of Educational Technology & Society*, 15 (4), 368-379.
- Jonassen, D. H. (1999). Designing constructivist learning environments. *Instructional Design Theories And Models: A New Paradigm of Instructional Theory*, 2, 215-239.
- Kalemkuş, J. (2021). Fen bilimleri dersi öğretim programı kazanımlarının 21.yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11 (1), 63-87. DOI:10.18039/ajesi.800552 .
- Karakaya, V. (2022). *STEM ile bütünleştirilmiş sosyal bilgiler (sstem): bir karma yöntem araştırması* [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yök Tez.
- Kartal, B. (2023). *2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan becerilerin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yök Tez.
- MEB. (2018). *MEB öğretim programlarını izleme ve değerlendirme sistemi*. Milli Eğitim Bakanlığı: <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354>
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook* (2. B.). SAGE.
- Sarı, U., Karamustafaoğlu, O., & Tezel, Ö.(2018). *Güncel yaklaşım ve yöntemlerle etkinlik destekli fen öğretimi*. Pegema Yayıncılık.
- Öcal, A.; Tay, B. (Ed.). (2015). *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* (4. b.). Pegem Akademi Yayıncılık.
- P21. (2019). *Framework for 21st century learning*. Partnership for 21st century skills.http://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_Brief.pdf
- Peker, B. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 21. yüzyıl öğrenen becerilerini kullanım düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi]. Yök Tez.

- Saavedra, A. R., & Opfer, V. D. (2012). Learning 21st-century skills requires 21st-century teaching. *Phi Delta Kappan*, 94 (2), 8-13.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M., & Dündar, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39 (173).
- Silva, E. (2009). Measuring skills for 21st-century learning. *Phi Delta Kappan*, 90 (9), 630-634.
- Şengüleç, M. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin (x kuşağı), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının (y kuşağı) ve 8. sınıf öğrencilerinin (z kuşağı) 21. yüzyıl becerilerine bakışı* [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Yök Tez.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills.: Learning for life in our times*. Wiley & Sons.
- Titiz, O. (2005). *Yeni Öğretim Sistemi*. Zambak Yayınları.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi* (10), 188-201. <https://doi.org/10.21733/ibad.871703>
- Yang, Y.-T. C., & Wu, W.-C. I. (2012). Digital storytelling for enhancing student academic achievement, critical thinking, and learning motivation: A year-long experimental study. *Computers & Education*, <https://doi.org/10.1016/j.compedu>.
- Yıldırım, R. (2020). *Otantik öğrenme yaklaşımının sosyal bilgiler dersinde uygulanması: Bir karma yöntem araştırması* [Doktora tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yök Tez.